

Van de voorzitter, Arie Reijm

Terwijl ik dit voorwoord schrijf schijnt de zon. Heerlijk dat lenteweer. In deze sfeer maak je vaak plannen voor het nieuwe jaar, zo ook het Algemeen Bestuur en de afdelingen van het HGB.

Voor het Agrarisch Museum Westerhem wordt 2025 een belangrijk jaar. Er wordt een eerste stap gezet in de transformatie naar een Beemster Museum. Samen met VISIT Beemster wordt een plan ontwikkeld waarbij in het Bezoekerscentrum uitleg wordt gegeven waarom de Beemster een Werelderfgoed is. In het Beemster Museum wordt verteld over de historie van de Beemster. Ook het huidige agrarische deel blijft natuurlijk onderdeel van de collectie.

In het Betje Wolff Museum is veel belangstelling van "losse" bezoekers, maar zeker ook van groepen, die in de prachtige ontmoetingsruimte worden ontvangen en later het museum bezoeken.

Ook onze andere afdelingen, zoals Beemster Erfgoed, de fotowerkgroep, PR-commissie en de groep die zich bezighoudt met het thema "Weten waar je woont" timmeren aan de weg.

Kortom: het HGB bruist.

Wilt u ook een steentje bijdragen aan onze activiteiten, neem dan contact op met mij via info@historischgenootschapbeemster.nl of telefoonnummer 0299 673500.

Ik zie u graag op de Algemene Ledenvergadering op woensdag 23 april aanstaande. ◀

Nieuwe brug met poort bij Betje

Een half jaar geleden zag Bert Jaarsma op Marktplaats een gebruikte brug staan. De afmetingen waren heel geschikt voor het overbruggen van de sloot aan de achterkant van het Betje Wolff Museum. Wie koopt er nu een tweedehands brug? Welnu, het HGB en voor een zacht prijsje.

De brug en onderleggers lagen al enige tijd in opslag bij de familie De Lange aan de Westdijk.

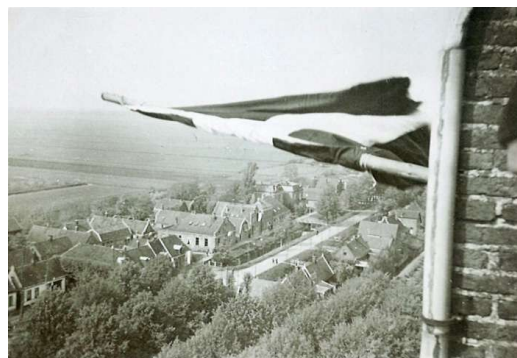
Na het voorbereidende grondwerk door het vaste vrijwilligers korps kwam de firma Van 't Hek op 7 maart in alle vroegte de brug plaatsen. Een geweldige service die Van 't Hek vanmorgen leverde.

Eerst de betonnen onderleggers

met daarop enkele betontegels om het geheel waterpas te krijgen. En toen werd de brug met verrassend gemak op de plaats gelegd. Hoogste tijd voor koffie in Betjes ontvangstruimte, maar wel de schoenen uit! Cees Kraakman had de poort (ook via Marktplaats gekocht) volledig gereviseerd en aangepast zodat alles mooi tussen de bestaande brugleuningen past. In overleg met stratenmaker Ab Reijers wordt de komende week nog wat grond aangevoerd om de bestrating mooi te laten aansluiten. ◀

UITNODIGING**Presentatie boek 'Beemster in Oorlogstijd'.**

Dit jaar gedenken we dat het tachtig jaar geleden is dat ook Nederland boven de rivieren bevrijd is. Het Historisch Genootschap Beemster heeft gemeend daar op verschillende wijzen aandacht aan te

besteden. Onder meer middels het uitbrengen van een super dik en prachtig vormgegeven Nieuwe Schouwschuit Extra. Met als thema 'Beemster in Oorlogstijd'. Met recht kan gesproken worden over een boekwerk. Bestaand uit twee delen.

Het eerste deel omvat een chronologie van gebeurtenissen en feiten gedurende de periode 1940-1945. Gericht op het grondgebied Beemster maar waar nodig met uitstapjes naar de rest van Nederland. In het tweede deel diverse artikelen die ooit gepubliceerd zijn over onderwerpen uit het eerste deel of citaten uit bijvoorbeeld dagboekverslagen. Waar nodig zijn deze artikelen ingekort. Het boek bevat een groot aantal (deels nog niet eerder gepubliceerde) illustraties.

Omdat dit prachtige werk in de plaats komt van een 'gewone' Nieuwe Schouwschuit, kunnen we elk lid van het HGB een **gratis exemplaar** aanbieden. Een beperkt aantal exemplaren zal daarna tegen kostprijs (€ 15,-) te koop aangeboden worden.

Het boek wordt op vrijdagmiddag 2 mei 'ten doop gehouden' in Cultureel Centrum Onder de Linden in Middenbeemster. Na afloop zijn alle leden in de gelegenheid hun gratis exemplaar mee te nemen en desgewenst extra exemplaren (contante betaling) te kopen.

Datum: vrijdag 2 mei

Tijd : 16.00 uur

Locatie: Cultureel Centrum Onder de Linden, Middenweg 150, Middenbeemster

Aanmelden (verplicht):

beemstererfgoed@historischgenootschapbeemster.nl

Wacht niet te lang om teleurstelling te voorkomen. We hopen u tijdens deze bijeenkomst te mogen begroeten.

Namens de redactie 'Beemster in Oorlogstijd'

Geert Heikens ◀

Agenda

vrijdag 11 april, 20.00 uur, Betje Wolff Museum:

Boeken bij Betje (nadere info in deze Nieuwsbrief)

woensdag 23 april, 20.00 uur, Keyserin Middenbeemster:

Algemene Ledenvergadering

woensdag 16 (VOL), donderdag 24 en dinsdag 29 april om 20.00 uur, Onder de Linden Middenbeemster:

Historische beeldpresentatie 'Beemster 80 jaar bevrijd'

zie: www.historischgenootschapbeemster.nl

Colofon:

De HGB-nieuwsbrief is een uitgave van het **Historisch Genootschap Beemster**

Redactie: PR-commissie van het HGB.

Foto's: Johan de Jong, Leni Greuter-van de Beek, fotobeeldbank HGB, e.a.

Informatie: tel: 0299 673500 of via mail: info@historischgenootschapbeemster.nl

Postadres: HGB-PR commissie, postbus 73, 1462 ZH Middenbeemster. www.historischgenootschapbeemster.nl

Lidmaatschap HGB bedraagt: één persoon € 25,00 (15,00 eerste jaar), twee personen € 35,00 (20,00 eerste jaar) en bedrijfslidmaatschap € 55,00 per jaar.

Nieuws van korenmolens "De Nachtegaal"

Onze ambachtelijke producten, verkrijgbaar in de molenwinkel zijn geliefd in de hele omgeving. Steeds meer thuisbakkers weten ons te vinden. Naast tarwevolkorenmeel, tarwebloem en speltmeel wordt ook rogge vaker verkocht. Dit wordt o.a. gebruikt om eigen desem te maken. De aanvragen voor rondleidingen in het voorjaar en de zomer stromen weer binnen. Kleine groepjes toeristen, maar ook collega molenvrijwilligers Uit Etten-Leur en leden van het Gilde van Molenaars komen binnenkort op bezoek. Het Gilde van Molenaars zorgt voor het opleiden van molenaars. We zijn gevraagd om als examenmolens te fungeren. Donderdag 20 maart jl. gingen 4 kandidaten hun opleiding afronden met een molenexamen op onze molen, waarna ze zelfstandig een molen mogen draaien.

Op de foto uit 1972 ziet u het vervangen van de roeden (wieken). Inmiddels zijn ze weer aan vervanging toe, omdat de levensduur van 50 jaar is verstreken. Bij molenmaker J.K. Poland in Broek op Lange dijk worden de werkzaamheden afgerond. In de loop van 2025 worden de nieuwe roeden geplaatst op onze molen.

De samenzwering rond de Nachtegaal

Hoe geweldig is het dat er een stripboek is uitgekomen met avonturen van Jak en Bill rond onze molen: "De samenzwering rond de Nachtegaal". Het boek is inmiddels verkrijgbaar. De schrijver Jacques Ortet komt zijn boek lanceren en signeren in de molen, tijdens De Nationale Molendag op zaterdag 10 mei. Nader bericht volgt nog. Zie ook de website van de molen: www.nachtegaalbeemster.nl.

Kleinschalige samenwerking in de Beemster

Elke woensdag komt Nicky, een medewerker van De Kosterij en "Bij Moeders" met de bakfiets naar de molen. Hij neemt dan de zakjes overheerlijke mixen, ingepakt bij de dagbesteding in De Kosterij, mee naar de molen en neemt nieuwe mixen mee terug. Ook neemt hij de bestelling voor de winkel mee, waar onze producten verkrijgbaar zijn. We zijn blij met deze samenwerking. Ook vindt u onze producten bij de boerderijwinkeltjes van Astrid Francis (Jisperweg 8) en De Nicolaashoeve (Middenweg 54). Bij "verse melk van de tap" hoort pannenkoekmix van "De Nachtegaal". ◀

Onder de tortel doorgaan

Een halve eeuw geleden zag men het volksgeloof 'onder de tortel doorgaan' nog als geneesmiddel tegen gordelroos en belroos. Tegenwoordig hoort men zelden meer van dit gebruik. Een gewone tortelduif werd voor dit doel in een kooi boven de deur van de kamer gehangen, zodat de patiënt in kwestie telkens bij het in- en uitgaan onder de tortel doorliep. Of het helpt? Vraag dat maar aan een dokter.

P. van Rooijen schrijft in De Speelwagen van september 1947:

Ik kan hier aan toevoegen, dat dit gebruik in en om Avenhorn nog steeds bestaat, hoewel slechts bij belroos. Toen ik hier mijn praktijk begon, had ik nog

nooit een tortel gezien. Met grote verbazing trof ik deze dieren in verscheidene woningen aan, waarbij de bewoners vertelden dat hierdoor de belroos patiënt nu niet meer deze ziekte zouden krijgen. Inderdaad heb ik nimmer in een huis met een tortel belroos kunnen constateren. Is dit toeval of heeft men hier onbewust door middel van een tortel één of andere (schimmel?) therapie op deze vroeger zo gevaarlijke, graag terugkerende ziekte toegepast?

M. Koppen, arts te Avenhorn 1947

In ons Agrarisch Museum lopen we tegenwoordig steeds regelmatig onder de tortel door, die in zijn kooi boven de knechtenkamer verblijft. Onwillekeurig blijven wij en onze bezoekers dan ook vrij van gordelroos en andere roos-ziekten.

U wordt hierbij uitgenodigd om deze torteltherapie te ondergaan. Jan Bakker ◀

'Eerste stenen'

Het is lange tijd de gewoonte geweest om bij de (ver)bouw van een woning een zogenaamde 'eerste steen' te plaatsen. 'Zogenaamd' omdat het veelal niet de eerste maar laatste steen was. Deze steen werd bij de ingebruikname van de woning dikwijls op feestelijke wijze onthuld. Op de steen staat een datum van plaatsing en naam van de onthuller. Zie het voorbeeld.

Oproep

De Afdeling Beemster Erfgoed wil dit jaar gebruiken om zo veel mogelijk afbeeldingen van 'eerste stenen' in de fotobeeldbank te plaatsen. Waar mogelijk met enige historische informatie. Daar hebben we u voor nodig. Heeft uw pand een 'eerste steen' of kent u panden met zo'n gevelsteen? Maak een hoge resolutie foto van de steen en stuur deze op naar [onderstaand mailadres](mailto:onderstaand@mailadres). Met relevante informatie over de foto (welk pand, wat weet u wellicht nog meer). Heeft u zelf geen mogelijkheid om een foto te maken maar mogen we vanuit de Afdeling Beemster Erfgoed (op afspraak) even uw terrein betreden, dan maken we zelf een foto.

De stenen zijn aan erosie onderhevig. Door weer en wind verdwijnt langzamerhand de tekst. Een reden te meer om de steen fotografisch vast te leggen. Wellicht is het mogelijk om met een gerichte actie herstel te laten plaatsvinden. Een goed voorbeeld is de 'eerste steen' van het schoolgebouw bevestigd aan wat nu 'Onder de Linden' is. De letters zijn 'hersteld' en met zwarte verf is de tekst duidelijk leesbaar geworden.

Reacties: Reacties?/foto's/suggesties?

beemstererfgoed@historischgenootschapbeemster.nl ◀

Restauratie bij het Betje Wolff Museum

Het jaar 2024 stond in het teken van de realisatie van de nieuwbouw. Zo zal 2025 in het teken staan van de restauratie van het museum. Er waren al gebreken en tekortkomingen geconstateerd, maar we hebben echt gewacht dat de nieuwbouw klaar was. En natuurlijk totdat de benodigde financiën geregeld waren. Wat onder andere gedaan gaat worden: de scheuren in de buitenmuren worden geïnjecteerd, voegwerk wordt hersteld, het houtwerk van alle ramen en deuren wordt nagekeken en hersteld. Dit is nog maar een kleine opsomming van de werkzaamheden. Want ook binnen moet het nodige gebeuren. Er is een lekkage geweest in het plafond van de voorkamer, met als gevolg lelijke vlekken. Het oude plafond gaat eruit en er komt een nieuw plafond. Heel mooi. Maar het brengt nogal wat teweeg. De hele voorkamer moet ontruimd worden, inclusief wat er in de kasten staat. Maar we kijken er naar uit: het wordt alleen maar beter. Ook wordt het tuinhok gerestaureerd, dat is zeker aan een opknopbeurt toe. Op het moment dat u dit leest is het nieuwe plafond misschien al gemaakt en is alles weer ingericht. Er komen steigers aan alle kanten van het gebouw. Uiteraard blijft het museum open, al zullen sommige kamers misschien tijdelijk even gesloten zijn. Komt u kijken als alles klaar is? ◀

8 maart—Internationale Vrouwendag in het Betje Wolff Museum

Het thema dit jaar was “vrouw van de toekomst”.

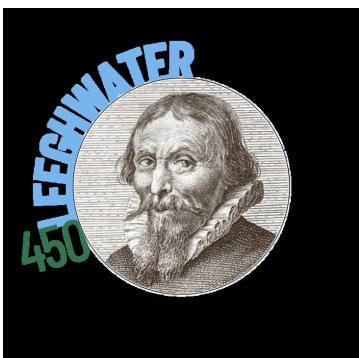
Betje Wolff en Aagje Deken, gespeeld door Liesbeth Havik en Wies Ronda

Een mooi moment om ook stil te staan bij vrouwen uit de geschiedenis die hun tijd ver vooruit waren. Wij hebben dit aangegrepen om de historische pioniers Betje Wolff en Aagje Deken zelf aan het woord te laten.

Mede dankzij het pas verschenen boek van Marita Mathijssen “Een vrije geest” was de animo zo groot dat er een extra voorstelling werd ingelast. Zowel in de ochtend als middag werd er in de ontvangstruimte van het museum met aandacht geluisterd naar het levensverhaal van Betje en Aagje. De intieme setting in ons eigen museum was een grote meerwaarde en dat wij sommige mensen wisten te ontroeren bewijst dat Betje en Aagje niet voor niets hebben geleefd! ◀

Leeghwater 450 jaar

Het is dit jaar 450 jaar geleden dat Jan Adriaenszn Leeghwater in De Rijp werd geboren. Op zondag 25 mei is de themadag ‘Pompen of Verzuipen’ en wordt hier o.a. in het Agrarisch Museum Westerschem aandacht aan besteed. Houd de lokale media in de gaten! ◀

Als u toch in het museum komt....

Te midden van het vele mooie en goede wat zich in het Betje Wolff Museum bevindt zijn er twee dingen waarop we extra de aandacht willen vestigen, voor het geval dat ze onverhoopt aan uw aandacht mochten ontsnappen.

Dat is in de eerste plaats een zeer fraaie kaaspers, zoals bij de kaasbereiding op de boerderij eertijds werd gebruikt. Het mooie exemplaar in het museum is afkomstig van een oud-Beemsterling, de heer G. Jongens uit de Starnmeer. De kaaspers, die niet alleen heel fraai is, maar ook nog in prima staat verkeerd, is ook al aan een jubileum toe: de schenking had namelijk plaats bij de vorige Beemster polderfeesten, in 1937.

NB.

Dit is een artikeltje uit de Feesteditie van de Nieuwe Noordhollandse Courant van vrijdag 31 augustus 1962. Dit naar aanleiding van het 350-jarig bestaan van de Beemsterpolder.

Van een Agrarisch Museum was nog lang geen sprake, maar dit is wel de plek waar deze kaaspers te bewonderen is.

Het artikeltje toont aan dat het Historisch Genootschap “J.A. Leeghwater” in de dertiger jaren van de vorige eeuw al oog had voor zaken met een bijzondere waarde.

Jan Bakker ◀

Weten waar u woont—het HGB komt naar u toe!

Meer weten over uw wijk, buurt en/of straat? Leer de historische achtergrond kennen tijdens gezellige bijeenkomsten in uw eigen omgeving. Diverse buurtverenigingen gingen u al voor, zoals de Purmerenderweg, Noordbeemster en de Tuinhoek. Voor nadere informatie kunt u mailen naar info@historischgenootschapbeemster.nl en we proberen spoedig in overleg een bijeenkomst te organiseren. ◀

Hoek Purmerenderweg / Volgerweg, met de tram

Ode aan de vrijwilligers van de Weegbrug Jisperweg/ Volgerweg

In 2015 zijn alle vrijwilligers van het onderhoud van de Weegbrug tijdens de Algemene Ledenvergadering van het HGB in het zonnetje gezet. In de jaren vooraf hebben zij de Weegbrug gerestaureerd en werkend gekregen. In 2024 zijn nog dezelfde mensen actief. Het enthousiasme van de

vrijwilligers is groot, hierdoor heeft de Weegbrug weer bestaansrecht gekregen. Twee keer in het jaar is er onderhoud aan de Weegbrug, dan komt iedereen van de onderhoudsploeg helpen. Het is altijd een gezellige ochtend met tussendoor koffie en een koekje.

Het wegen van de voertuigen en andere objecten is in handen van leden van de buurtvereniging 'Ons Hoekje'. Een naam die verwijst naar het kruispunt waar de Weegbrug staat. Op toerbeurt bedienen zij de klanten die iets te wegen hebben.

Zij doen dat al jarenlang. Nadat de vaste wegers zijn vertrokken en het een tijd zelfbediening was, is dit stukje oude glorie weer helemaal terug.

Tijdens het Light Festival in december 2024 heeft de buurtvereniging 'Ons Hoekje' de Weegbrug prachtig verlicht. Daarmee geven zij aan trots te zijn op het agrarisch monument op de hoek Jisperweg/Volgerweg. Zonder al deze vrijwilligers zou de Weegbrug misschien weer vervallen in de oude staat.

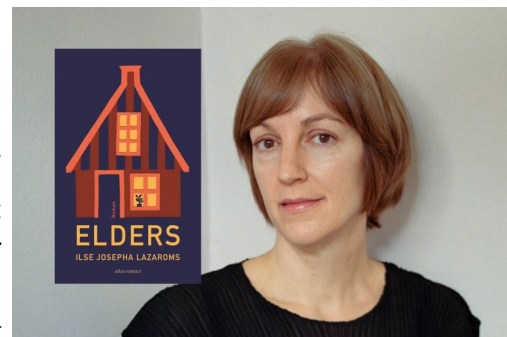
Dat er een goed samenspel is tussen de vrijwilligers van onderhoud en de wegers was duidelijk bij het organiseren van het 70-jarig bestaan van de Weegbrug in 2024. Tijdens een gezellige avond in het voorjaar werd er gelijk gebrainstormd over de invulling van deze dag. Er werden leuke dingen bedacht waardoor er een goed draaiboek gemaakt kon worden. Velen werkten mee aan de invulling van het evenement. Het werd een groot succes waar we allemaal trots op zijn. In 2025 gaan we weer met z'n allen een avond bij elkaar zitten om het gevoel van samenzijn vast te houden.

Het afgelopen jaar was een succesvol jaar met veel wegingen en belangstelling. We hopen in 2025 opnieuw veel bezoekers te ontvangen. We doen dit jaar niet mee met de Open Dag, maar misschien is er een ander evenement waar wij iets aan kunnen bijdragen.

Secretaris Leni Greuter-van de Beek ◀

Boeken bij Betje—ontmoetingen met schrijvers

Interviewer Alexander Reeuwijk gaat in gesprek met Ilse Josepha Lazeroms. Zij is de auteur van het prachtige, ontroerende 'Elders'. Een subtiel en poëtisch geschreven roman over alleenstaand moederschap, vrouw zijn en je ergens thuis voelen. Het boek kreeg de hoogste waardering in NRC Handelsblad. Schrijfsters als Mensje van Keulen, Niña Wijers en Marja Pruis schreven schitterende quotes over het verhaal dat je stil maakt maar ook moed geeft.

Ilse Josepha Lazeroms woont nu in Amsterdam Noord, maar daarvoor leidde ze een nomadisch bestaan dat haar naar Boedapest, Jeruzalem, Londen, Oslo, Florence en Jena bracht. Ze studeerde genderwetenschappen in Utrecht en promoveerde in de Joodse studies aan het Europees Universitair Instituut in Florence met een proefschrift over de schrijver Joseph Roth. In de Verenigde Staten werkte ze aan de Universiteit van Harvard en het Centrum voor Joodse Geschiedenis in New York en deed onderzoek naar Hongaars-Joodse verhalen over thuishoren, anti-Joods geweld en emigratie in het interbellum. Het zal onge-

twijfeld een mooi gesprek worden tussen deze interessante schrijfster en Alexander Reeuwijk.

Na afloop van het interview is er gelegenheid tot het stellen van vragen. Ook kunt u boeken bekijken en/of kopen.

Wij verheugen ons op uw komst!

Datum	: vrijdag 11 april 2025
Gast	: Ilse Josepha Lazeroms
Tijd	: 20.00-21.30 uur (inloop vanaf 19.30 uur)
Plaats	: Betje Wolff Museum, Middenweg 178, Middenbeemster
Entree	: 12 euro (incl. koffie/thee met Betje bonbon van de Beemster Chocoladefabriek)
Reserveren	: boekenbijbetje@gmail.com ◀